

Anja Bijlsma-Lindaart

De aanloop naar de stichting

Vanaf 21 december 1991 bestaat de stichting die verantwoordelijk is voor de uitgave van *Tsjip*. Het ligt voor de hand dat we hier kort haar ontstaansgeschiedenis boekstaven, in de hoop dat zij een vruchtbaar en zo nodig lang bestaan tegemoet gaat.

Op de slotzitting van de conferentie 'De toetsing in het Literatuuronderwijs' (22 en 23 september 1988) te Nijmegen zijn standpunten en opvattingen zoals deze geformuleerd werden tijdens de conferentie samengevat in stellingen waarover de deelnemers zich uitgesproken hebben. In *Stiefkind en Bottleneck*, het verslagboek van deze conferentie dat onlangs verscheen, heeft redacteur Wam de Moor deze stellingen opgenomen. Het lijkt mij toch nuttig een enkele aanbeveling hier te citeren. De eerste stelling luidt immers: 'Er dient een kerngroep gevormd te worden die initiatieven coördineert en neemt met betrekking tot de toetsing in het literatuuronderwijs'.

De aanbeveling komt voort uit de oproep van Wam de Moor tot latitudinaliteit, dat wil zeggen: doelgerichte samenwerking tussen docenten moedertaal en vreemde talen. Door De Moor en Koos Hawinkels wordt daarmee de aanbeveling overgenomen van de Algemene Conferentie van de Nederlandse Taalunie (1987) om betrokkenen op een Platform Literatuuronderwijs te verzamelen. Het doel is de krachten te bundelen van al degenen die het literatuuronderwijs een warm hart toedragen en die zich zorgen maken om zijn toekomst. Een van de taken van het platform zou dan bovengenoemde zorg voor de toetsing kunnen zijn.

Aansluitend op het colloquium 'Vernieuwing Eindexamen Literatuuronderwijs Nederlands', op 11 januari 1990, licht Hawinkels zijn voorstel toe een stichting in het leven te roepen. Onder de aanwezigen (docenten moedertaal, vreemde talen, didactici en toetsdeskundigen) blijkt een zodanige belangstelling, dat besloten wordt de ideeën verder te ontwikkelen. De Moor, Hawinkels en Anja Bijlsma-Lindaart nemen zitting in een voorlopig bestuur.

Naast de aandacht voor de nota voor vernieuwing van het literatuuronderwijs, door een preadviescommissie Literatuurdidactiek onder voorzitterschap van De Moor en met als leden Willibrord Lohman, Riet Ross en Gert Rijlaarsdam, geschreven op verzoek van de Commissie Vernieuwing Eindexamenprogramma's Nederlands, richt de stichting in oprichting zich op het tezamen met de Katholieke Universiteit Nijmegen organiseren van de vierde Nijmeegse conferentie, ditmaal over literaire competentie als het doel van het literatuuronderwijs, en wel op 18 en 19 september 1990.

Op de eerste dag van deze conferentie licht Wam de Moor in een aantal punten toe waarom het nodig lijkt een stichting in het leven te roepen:

1. Het literatuuronderwijs is min en meer in een zwakke positie terechtgekomen. Het aantal beschikbare uren staat onder druk. Het aloude gebrek aan coördinatie bij de verschillende talen, waardoor de aandacht voor literatuur, ook wanneer het om gemeenschappelijke begrippen gaat, is versnipperd, wrekt zich nu temeer. Typerend daarvoor is de geringe rol die de literatuur speelt in de voorbereiding op het eerste-graads leraarschap zoals deze totnutoe in de universitaire lerarenopleidingen is georganiseerd. Voorts gaat de aandacht in het algemeen, bij alle talen, meer naar functionele basisvaardigheden (mondelinge en schriftelijke communicatie, telefoneren, notuleren) waardoor literatuur buiten het blikveld valt. Een voorbeeld daarvan is het feit dat tijdens de actie van de Stichting Promotie Talen met geen woord gerept werd over het literatuuronderwijs.
2. Het literatuuronderwijs is te weinig gestructureerd; de SLO zou een ontwerp-curriculum moeten ontwikkelen voor het voortgezet onderwijs, hoewel de teleurstelling over het stilaan doodgebloede Werken met Boeken voor het basisonderwijs niet hoopvol stemt.
3. Het literatuurdidactische onderzoek blijft marginaal omdat het niet gedragen wordt door veel mensen. Lobbyen en fondsenverwerving is hier noodzakelijk.
4. Er zijn de laatste 20 jaar te weinig experimenten geweest. Ideeën zouden beter uitgewerkt en geïmplementeerd moeten

worden. Daarvoor is een kader nodig en een stichting zou dat kunnen bieden.

5. Het streven naar longitudinaliteit, literatuuronderwijs van vaders knie tot aan universiteit, hogeschool of volwassenonderwijs, en

6. de latitudinale lijn (schotten weg tussen de verschillende vakken) moet beter gewaarborgd worden.

7. De ideeën van Nederland en Vlaanderen moeten worden gebundeld; het gaat om het Nederlands taalgebied. Bij de eenwording van Europa (1992) zullen Nederland en Vlaanderen als een taalgebied moeten opereren.

Koos Hawinkels presenteert de ontwerpstatuten en er wordt enige tijd gesproken over de bestuursvorm (stichting versus vereniging) die het platform moet gaan krijgen. Ook mogelijke samenwerking met Nederlandse Taalunie en Levende Talen komt ter sprake.

Het bestuur wordt aangevuld met twee Belgische collega's en de samenstelling is nu als volgt:

Koos Hawinkels (voorzitter),

Ronald Soetaert (vice-voorzitter),

Wam de Moor (secretaris-penningmeester),

Nicole Rowan (lid),

Anja Bijlsma-Lindaart (lid).

Op 21 december 1990 worden de statuten bij de notaris getekend en is de Stichting Promotie Literatuuronderwijs een feit.

De eerste taken van het stichtingsbestuur zijn het organiseren van een symposium voor donateurs op 22 februari en het uitgeven van een huisorgaan. Dit is inmiddels gebeurd. Over het symposium leest u elders in dit nummer. En het huisorgaan? Tsjip!